

14-M: CAP A UNA DEMOCRÀCIA SENSE CIUTADANIA

L'observador, doncs, és lletrat, autònom, crític, amant de la Natura i defensor de la pluralitat, la diversitat i la solidaritat. És aprenent de demòcrata, i gosa qüestionar-se el perquè de tot plegat. L'argumentació és el seu fort i la creativitat el seu oxigen. Això és, té mentalitat alternativa i reuneix les característiques que ha de manifestar un deixeble de la LOGSE (i la Llei de Qualitat, que aquí no hi ha tanta distància).

Bé, l'exercici és de pissarra: Què es pot fer el 14-M? D'entrada, apamarà la qüestió, és a dir, intentarà copsar què hi ha en joc a les eleccions espanyoles. 24 anys després de la promulgació de la Constitució democràtica, 20 anys després de l'Estatut i un decenni després de Maastricht, de què parlem quan parlem del 14-M? Diu Chomsky que les actuals democràcies no constitueixen ja un teatre competitiu entre opcions polítiques realment diferenciades sinó règims de "ratificació popular". Per al pensador nord-americà, les democràcies occidentals fa estona que han perdut el caire de sistemes de representació plural indirecta d'una societat diversa en favor de règims de ratificació (o destitució) periòdica de governs a través de les urnes sense que en el dia a

dia es noti per res que hi ha democràcia. Bush o Clinton, Blair o fills de Miss Thatcher, Aznar o Zapatero, no representarien així cap diferència fonamental, qualitativa per dir-ho amb temes pedagògics en voga. Doncs bé, he de confessar que la meua experiència activista i institucional no fan més que donar-li la raó.

El 14-M sortirà o bé un govern encapçalat pel republicà Rajoy o bé un altre encapçalat pel demòcrata Zapatero. Quin marge de diferències hi ha entre tots dos? Mesurem-ne alguns àmbits clau. La reforma de l'estat del benestar, per exemple pel que fa a l'habitatge i a l'educació. Cap dels dos a poques setmanes de les eleccions no n'ha presentat cap model seriós (això és amb objectius, recursos, finançament i terminis). En habitatge, Rajoy calla per continuar la política de fer d'Espanya i les Balears el sòl urbanitzable més gran d'Europa on blanquejar diner negre sense fronteres. Per sostenir aquest model altament rendible per a uns pocs, la major part de la gent menor de 40 anys es posa en mans d'hipoteques eternes gestionades amb particular avidesa per un sector bancari amb una pota aquí i l'altra en un paradís fiscal. Zapatero, davant això, simplement quequeja frases fetes sense comprometre una sola mesura real en favor de la

prioritat per a l'habitatge de lloguer, la penalització dels innombrables habitatges buits o la protecció del litoral. Si mirem cap a l'educació, no podem queixar-nos. No hi ha polític per progre (posem Joan Saura/ICV), parlant de com aconseguir la reforma estatutària catalana a Madrid) que sigui que no vulgui resoldre-ho tot amb "pedagogia". Dit això, a penes queden lleis de "qualitat" (PP) o "1.400 professors més" (Bargalló/ERC) sense pressupost garantit. Clar que Zapatero té memòria i promet – com Suárez el 1982- llibres de text "gratis" per a pobres i rics...

Sobre les relacions nord-sud i un pla de cooperació fort amb les societats empobrides d'un Planeta en creixement demogràfic vertiginós, la modernització de la protecció ambiental a Espanya després del Prestige, el desgavell climàtic i les vaques boges al plat de dinar o la reducció dràstica dels pressupostos militars i la investigació armamentista per tal, de retop, d'alliberar recursos per a l'educació, la sanitat o la protecció social, Zapatero/Rajoy i candidats a socis de coalició, no diuen ni pruna. Mai no toca.

Igualment, Rajoy/Zapatero i adossats tampoc no s'esforcen a prioritzar res tan essencial en una democràcia com fer real un poder

judicial fort, ràpid i independent que eviti els abusos de poder i la indefensió de la ciutadania. I ni tan sols noten que, com passa amb la consideració social dels i les ensenyants, cal donar prestigi a la dedicació pública, a l'ocupació temporal de polític o gestor públic, perquè sinó la Política esdevé una gestoria de càrrecs i prebendes per a clans tancats i aliens a l'interès general. S'hi entra i puja per sang, cooptació i fidelitat, no per qualitats, capacitat i feina.

Així és com el 14-M representa un escenari força homologat a la resta d'Occident quant a falta d'alternatives polítiques realment diferents en àmbits fonamentals (extensió i millora de l'estat del benestar, suport actiu a la sostenibilitat ambiental i social globals, prioritat per a la pau, democratització de la justícia, dignificació i transparència de la política). Com als EUA i pràcticament tot l'entorn de la UE, la democràcia a Espanya té un problema d'aluminosi als fonaments.

L'anihilació de tota possibilitat de discussió política de principis completada per l'esquerra oficial a partir de l'experiment orwellià del referèndum per restar dins l'OTAN i la satel·lització dels nous moviments socials pels hereus de l'església comunista, ens han portat a un escenari electoral absolutament "neoclàssic". El 14-M, bàsicament, és una confrontació entre una majoria favorable a una Espanya més centralista o una Espanya més plural. Fins i tot, l'independentisme emergent

“El 14-M, bàsicament, és una confrontació entre una majoria favorable a una Espanya més centralista o una Espanya més plural. Fins i tot, l'independentisme emergent d'ERC s'apunta a fer de cua de ratolí d'aquesta segona opció.”

d'ERC s'apunta a fer de cua de ratolí d'aquesta segona opció. Mortes les ideologies de transformació real i a manca de religions diferents, queda la lluita per les nacions grosses o petites com a referent primer de conflicte mentre els equilibris globals que aguanten el món s'esquerden fins a límits inaudits en la història.

És un escenari ideal perquè el PP torni a arrasar fora de Catalunya i Euskadi. Però, si no fos així, si et va agradar Felipe González, prepara't per un Zapatero aliat inevitable de Maragall, Carod, Duran, Llamazares i tutti quanti, amb l'assessorament de Rodríguez Ibarra, el Grup Prisa o la festa anual de Davos. La cacofonia sense projecte pot superar la de l'antic govern progressista, nacionalista i

ecologista de Balears o l'actual govern del Principat.

Els grans grups mediàtics jugaran a tort i a dret, però no hi perdran. O no ha acabat Martín Villa presidint la "socialista" SOGECABLE? De la nostra premsa regional, sense comentaris. És possible que aconseguixin que coneguem la marca i el color de la roba interior dels candidats però difícilment ens il·lustraran amb debats intel·ligents i la memòria del que han promès i el que han fet o fan allà on governen.

Així que, sense perdre la serenitat, l'observador amb principis i valors impracticables en la conjuntura actual, el 14-M acabarà fent segons si pesa més el sentimentalisme o la raó. Si l'estètica neofeixista, imperial i cretina pepera li provoca urticària aguda, acabarà votant. A les Balears, la tria és vertaderament calòrica: Mcsocialdemocràcia o Centre de pernill ranci del país amb engrunes de julivert sobre un fons de vodka glacé i gotim de rom quadribarrat. També pot sortir a passejar i esquivar l'urna. Però potser el més profitós que pot fer és reflexionar sobre com pot ajudar a barrar el pas a l'avanç d'una democràcia de baixa intensitat, sense ciutadania, sense principis, procediments i valors, sense que la gent i la seva opinió importi. Per trobar-nos preparats per al 15-m i tots els altres dies en minúscules que vindran.

Joan Buades

Professor a l'IES Sant Agustí des Vedrà (Sant Josep, Eivissa)